Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Iisa Lampila, Hilja Lindholm & Jenna Vatanen

Koronaviruspandemian tuomat muutokset päiväkodin arkeen

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmia

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Sosionomi AMK

Opinnäytetyö 9.11.2020

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Iisa Lampila, Hilja Lindholm, Jenna Vatanen Koronaviruspandemian tuomat muutokset päiväkodin arkeen: varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmia 31 sivua + 2 liitettä Marraskuu 2020
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi AMK varhaiskasvatuksen polku
Ohjaaja(t)	lehtori, Tiina Lehto-Lundén

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia vaikutuksia koronaviruspandemia on tuonut vuoropäiväkodin toimintaympäristöön ja arkeen varhaiskasvattajien näkökulmasta. Meitä tulevia sosiaalialan ammattilaisia kiinnosti se, millaisia positiivisia ja negatiivisia muutoksia pandemia-aika on tuonut toimintaan haastateltavien näkökulmasta. Halusimme myös haastatteluiden avulla selvittää, miten koronaviruspandemian vuoksi säädetyn valmiuslain voimaantulo, ja myöhemmin sen purkaminen, vaikuttivat vuoropäiväkodin toiminnansuunnitteluun ja -toteutukseen keväällä ja syksyllä 2020. Lisäksi kysyimme haastateltavilta, millaisia ajatuksia heillä on tulevaisuudesta koronaviruspandemian ja oman työympäristön suhteen.

Työelämäkumppanina opinnäytetyössämme oli kymenlaaksolainen vuoropäiväkoti, johon toteutimme kvalitatiivisen tutkimuksen haastattelemalla kahdeksaa varhaiskasvatuksen ammattilaista. Sovimme jokaisen haastateltavan kanssa yksilölliset haastatteluajat, jotka teimme koronaviruspandemian vuoksi puhelinhaastatteluina. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina haastatteluina, joista saamamme aineisto litteroitiin ja analysoitiin sisällön analyysin menetelmän mukaisesti.

Haastatteluaineistosta saatujen tulosten perusteella varhaiskasvattajat kokivat työtehtäviensä pysyneen pääosin samankaltaisina kuin ennen pandemian aikaa. Tulokset osoittivat myös, että päiväkodin arkeen ja sen toimintaympäristöön on tullut joitakin muutoksia: päiväkodin toimintaa siirrettiin enemmän sisältä ulos ja päiväkodin pihaa sekä lähiympäristöä hyödynnettiin enemmän oppimisympäristönä. Haastateltavat kokivat käsihygienian tehostuneen ja lasten sairasteluiden vähentyneen. Lisäksi pienryhmätoimintaa korostettiin arjen toiminnassa.

Tulostemme perusteella näyttää siltä, että yhteistyöpäiväkodin työntekijät ovat ammattitaitoisesti ja joustavasti pystyneet sopeuttamaan toimintaansa koronaviruspandemian aiheuttamiin muutoksiin. Näyttää siltä, että epidemian leviämisen torjuntaan liittyvät toimet ovat ehkäisseet muidenkin tarttuvien tautien leviämistä päiväkodin lapsien keskuudessa.

Avainsanat	varhaiskasvatus, päiväkodin arki, varhaiskasvattajat, päiväkodin oppimisympäristö, koronaviruspandemia

Author(s) Title	Iisa Lampila, Hilja Lindholm, Jenna Vatanen Changes the Coronavirus Pandemic Brought to the Daycare Centres` Everyday Life from the Perspective of Early Childhood Educators
Number of Pages Date	31 pages + 2 appendices November 2020
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services in early childhood education
Instructor(s)	Tiina Lehto-Lundén, Senior Lecturer

The purpose of this thesis was to discover the effects of the coronavirus pandemic on shift day-care centres' operating environment and everyday life from the perspective of early childhood educators. We as the future social work professionals were interested in the positive and negative changes the epidemic brought to the shift day-care centres' daily life. In addition, we examined how the application of the Emergency Powers Act and consequences there of effected the planning and implementing of activities in shift day-care centres in spring and fall of 2020. In this thesis we also asked the interviewees' opinions and thoughts on early childhood education and coronavirus pandemic in the future.

This thesis was a qualitative research and the material for the thesis was collected by phone interviewing eight early childhood educators by using semi-structured interviews. This thesis was executed in a shift day-care centre in Kymenlaakso region. The material was analysed by content analysis method.

Based on the material received from the interviews, the early childhood educators experienced that their work tasks remained mainly the same as they were before the pandemic. The interview material results show that there have been some changes in the shift day-care centres' everyday lives and in the operating environment: the daily activities of the day-care were transferred more from inside to outside and the centres' yards and their surroundings were used more as a learning environment. The results show that the interviewees experienced that hand-hygiene improved and the children stayed healthier. In addition, small group activities were emphasized in the shift day-care centres' everyday lives.

According to the results of this thesis, it appears that the workers in the shift day-care centres have been professional and flexible when adapting to the changes brought by the coronavirus pandemic in the day-care centres' everyday life. It seems that cautionary measures to stop the virus have also prevented the spreading of other contagious diseases among the children in day-care.

Keywords	early childhood education, the day-care centres' everyday life, early childhood educators, day-care centres' operating environment, the coronavirus pandemic

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö 2

2.1 Varhaiskasvatus 2
2.2 Päiväkodin arki 2
2.3 Rutiinit päiväkodissa 2
2.3.1 Pienryhmätoiminta 4
2.4 Päiväkodin oppimisympäristö 5
2.5 Päiväkodin toimintaympäristö 6

3 Koronavirus (COVID-19) 7

3.1 COVID-19 7
3.2 Influenssan ja uuden koronaviruksen erot 8
3.3 COVID-19 Suomessa 9
3.4 Valmiuslain vaikutukset varhaiskasvatuksen järjestämiseen Suomessa 10

4 Toteutus 11

4.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston analyysi 12
4.2 Eettisyys 13

5 Opinnäytetyön tulokset 14

5.1 Koronan vaikutukset haastateltaviin 14
5.2 Vaikutukset varhaiskasvattajien omaan toimintaan 16
5.3 Vaikutukset toimintaan ja toiminnan suunnitteluun 16
5.3.1 Erityisjärjestelyt 18
5.3.2 Julkisten palveluiden sulkeminen 19
5.4 Vaikutukset lapsiin, lapsiryhmään ja sen toimintaan 19
5.5 Vaikutukset varhaiskasvattajien työtehtäviin 20
5.6 Positiiviset- ja negatiiviset muutokset 21
5.7 Syksyn- ja tulevaisuuden toiminta 22

6 Johtopäätökset 23

6.1 Päiväkodin arjen muutokset 23
6.2 Tuloksien hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet 24
6.3 Opinnäytetyön luotettavuus 25

7 Pohdinta 26

Lähteet 28

Liitteet
Liite 1. Haastattelukysymykset
Liite 2. Suostumuslomake

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme sitä, millä tavoin koronaviruspandemia muutti päiväkodin arkea ja sen toimintaympäristöä keväällä ja myöhemmin syksyllä 2020 varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkökulmasta. Erityisesti meitä kiinnosti se, kuinka haastattelemamme ammattilaiset kokivat äkillisen viruspandemian tuoman epätietoisuuden, ja millaisia muutoksia pandemia toi päiväkodin toimintaan ja käytäntöihin, aluksi poikkeuslain voimaan tulemisen myötä keväällä, ja myöhemmin syksyllä, kun poikkeuslaki oli purettu.

Toteutimme opinnäytetyön kvalitatiivisin tutkimusmenetelmin. Haastattelimme kahdeksaa kymenlaaksolaisen vuoropäiväkodin työntekijää puhelimitse välttääksemme lähikontakteja. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja ja ne toteutettiin puolistrukturoituina haastatteluina, joista saamamme aineisto litteroitiin ja analysoitiin sisällön analyysin menetelmän mukaisesti.

Koronaviruspandemia lähti yllättäen leviämään ympäri maailmaa alkuvuodesta 2020. Tuntematon virus vaikutti laajasti myös Suomessa ja sulki ravintoloita, kouluja ja yrityksiä ympäri Suomen. Tästä huolimatta varhaiskasvatus jatkoi toimintaansa, mutta koronaviruksen nopean leviämisen vuoksi varhaiskasvatuksen arjessa sekä toiminnan suunnittelussa tuli tehdä äkillisesti suuria muutoksia ja muuttaa päiväkodin jo tuttuja toimintatapoja. Äkilliset muutokset vaativat varhaiskasvatuksen työntekijöiltä paljon joustavuutta, jotta päiväkodin arki säilyy ennallaan. Koronaviruspandemian tuoman jatkuvan epätietoisuuden ja muutostilan haasteiden lisäksi koronaviruspandemia on voinut avata myös positiivisia muutoksia päiväkodin arkeen.

Opinnäytetyön tutkimustuloksista voidaan päätellä, että koronaviruspandemia on tuonut joitakin muutoksia niin päiväkodin arkeen, kuin sen toimintaympäristöönkin. Yksi näkyvä muutos on toiminnan siirtyminen sisätiloista ulkotiloihin, sekä tavallisten tartuntatautien vähentyminen lasten ja aikuisten keskuudessa.

2 Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on alle kouluikäisten lasten elämässä tapahtuvaa vuorovaikutusta, joka sisältää kokonaisvaltaisesti lapsen arjessa kokemat kohtaamiset fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön kanssa. Yhteiskunnallisesti järjestetyn varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää suunnitellusti jokaisen lapsen oppimista ja hyvinvointia (Alila & Parrila 2011: 5.)

Myös Opetushallitus on määrittänyt, mitä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan. Opetushallituksen mukaan varhaiskasvatus on toimintaa, joka on tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla sekä myös osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatus myös tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista (Opetushallitus 2018, 7.) Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Kunnalla on velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta niin laajasti ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa on tarvetta. Varhaiskasvatuksen toteutumista ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatuslakiin, varhaiskasvatuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus 2018, 14-15.) Myös Varhaiskasvatuslaki määrittelee varhaiskasvatusta; varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista, tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka (Varhaiskasvatuslaki 2018).

2.2 Päiväkodin arki

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tärkein tehtävä on luoda lapsille turvallinen ympäristö sekä saada päiväkodin arki toimimaan. Kaikki arjen toiminta pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus 2018).

2.3 Rutiinit päiväkodissa

Päiväkodin arki muodostuu useista erilaisista rutiineista ja käytännöistä. Jokainen lapsi kokee sekä tarkastelee arkea omalla yksityisellä tavallaan. Jokaisen lapsen persoona

näkyy ja vaikuttaa arjen toiminnansuunnittelussa ja -toteutuksessa ja kasvattajien on tärkeää huomioida lasten kiinnostuksenkohteet, tuet, tarpeet sekä toiveet arjen suunnittelussa. Lapsen kokonaisvaltaisen oppimisen ja kehityksen kannalta kasvattajalla on tärkeä tehtävä mahdollistaa lapselle mielenkiintoinen, turvallinen ja kunnioittava arki päivähoidon aikana (Riekkinen 2015:12.)

Päiväkodin arjessa rutiinit muodostuvat päivittäin toistuvista toiminnoista lapsille tutussa järjestyksessä. Tutuilla toistuville rutiineilla tuetaan lasten kasvua ja kehitystä. Toistuvien asioiden kautta lapsi hahmottaa maailmaansa ja alkaa rakentaa rutiinien avulla päivän tapahtumista mielekkään kokonaisuuden. Rutiinit auttavat lapsia hahmottamaan ja oppimaan ajankulkua. Ajankulun hahmottaminen on tärkeää lapsen perusturvallisuuden rakentumisessa, koska päivän toiminnat ovat ennakoitavissa ja lapsi tietää, mitä seuraavaksi tapahtuu (Riekkinen 2015:13.)

Päiväkodin arki rakentuu muun muassa aamupalasta, aamupiiristä, leikkihetkistä, ulkoilusta, pienryhmätyöskentelystä sekä muista päivittäisistä toiminnoista. Päiväkodissa harjoitellaan päivittäin myös muita jokapäiväisiä toimintoja kuten pukeutumista, riisumista, peseytymistä, wc-toimintoja, ruokailua, lepoa, unta, ulkoilu sekä liikuntaa (Riekkinen 2015: 13).

Varhaiskasvattajilla on tärkeä tehtävä lasten ohjeistamisessa päivittäisissä tilanteissa niin, että lapsi kokee olonsa hyväksytyksi. Kiireettömyys sekä kasvattajan iloinen ja ystävällinen suhtautuminen lapseen edistävät perusturvallisuuden tunnetta. Puheen liittäminen toimintaan ja ennakoiva ohjeistus siitä, mitä seuraavaksi tehdään, avoin vastaaminen lasten esittämiin kysymyksiin sekä laulujen ja lorujen liittäminen osaksi arjen eri toimintoja rauhoittavat lasta. Rauhoittumisen lisäksi tällaiset toimintatavat kehittävät kielen omaksumista ja opettavat lapselle uusia asioita (Helenius & Korhonen 2008: 79.)

Arjessa toistuvilla rutiineilla on suuri merkitys siihen, että lapsi oppii selviytymään päivittäin toistuvista asioista omatoimisesti. Tämä vahvistaa lapsen itsetunnon kehittymistä. Arjen tilanteissa kasvattajan tehtävä on turvata lapselle turvallinen ympäristö, jossa kunnioitetaan jokaisen lapsen yksilöllisiä piirteitä ja kehitystasoa (Helenius & Korhonen 2008: 79.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritetty oppimisen eri osa-alueet, joita ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin

ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn (Opetushallitus 2018: 40). Jokainen näistä oppimisen alueista tulee näkyä päiväkodin arjen toiminnan suunnittelussa sekä toiminnan toteutuksessa, joita kasvattajat toteuttavat lapsille erilaisin muodoin osana arkea.

2.3.1 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta on osa päiväkodin arjen toimintaa. Pienryhmätoimintaa varhaiskasvatuksessa on lisätty viime vuosina sen monien mahdollisuuksien vuoksi. Pienryhmätoiminnasta on apua moniin haasteisiin, muun muassa toiminnan rauhattomuuteen, lasten osallisuuden lisäämiseen sekä lapsen yksilölliseen huomioimiseen. Pienemmissä ryhmissä lapsen on helpompi osallistua toimintaan rohkeasti ja tulla paremmin kuulluksi. Myös omaan työhönsä ja tekemiseensä keskittyminen on helpompaa pienemmässä ryhmässä niin lapsen kuin aikuisenkin asemassa, koska häiriötekijöitä on vähemmän ja aikuisella on paremmin aikaa auttaa ja ohjata lapsia yksilöllisesti (Tähtinen 2017: 6.)

Pienryhmätoiminnalla on positiivinen vaikutus myös lapsen vuorovaikutus- ja kaverisuhteisiin. Lasten keskinäiset vuorovaikutussuhteet ovat syvempiä, koska vuorovaikutussuhteiden määrä on pienempi ja niihin voidaan myös panostaa enemmän. Pienryhmässä jokaisen lapsen toiveet ja mielipiteet on helpompi ottaa huomioon kuin suuressa ryhmässä, mikä taas vahvistaa lapsen osallisuuden tunnetta. Myös aikuiselle pienryhmätoiminta mahdollistaa toiminnan suunnittelun paremmin lasten henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseksi (Tähtinen 2017: 6.)

Pienryhmätoiminta vaikuttaa lasten kaverisuhteiden luomiseen ja sosiaalisiintaitoihin, koska aina ei voi leikkiä tai toimia läheisimpien kavereiden kanssa. Pienryhmässä tutustuu paremmin myös toisiin ryhmänjäseniin ja luo uusia suhteita, oppii toimimaan erilaisten ja uusien ihmisten kanssa sekä saa positiivisia kokemuksia tiettyyn ryhmään kuulumisesta. Pysyvässä pienryhmässä lapsi saa myös rauhassa tutustua oman ryhmänsä jäseniin sekä oppia luottamaan heihin.

Pienryhmätoiminnassa aikuisen on helpompi keskittyä toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Myös lasten havainnoinnille jää paremmin aikaa, kun ryhmät ovat pienet. Havainnointi on tärkeää tulevaisuuden toiminnan suunnittelulle ja lasten kehityksen, vahvuuksien ja tuen tarpeiden huomioimiseksi.

2.4 Päiväkodin oppimisympäristö

Tärkeä osa päiväkodin arkea on mielekäs, opettava ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristö ei ole pelkkä neutraali tila, jossa toiminta tapahtuu, vaan se on tietoisesti sekä tiedostamatta rakentunut tietynlaiseksi (Raittila, Raija: 57). Oppimisympäristö luodaan yhdessä kasvattajien sekä lasten kesken, ja on tärkeää ottaa lapsi osalliseksi oppimisympäristön luomista.

Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lapsen omaa osallisuutta, aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Tällaisella toiminnalla pyritään korostamaan lasten omia käsityksiä itsestään toimijoina, heidän oikeuttansa vaikuttaa sekä tulla kuulluksi ja olla osallisena omassa yhteisössään ja yhteisön asioissa. Osallisuuden tunne on tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa (Hujala & Turja 2017:44.)

Opetushallituksen laatimassa varhaiskasvatuslakiin pohjautuvassa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatuksen tavoitteina on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen, turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö. Oppimisympäristöt voivat olla tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, joiden avulla tuetaan lasten kehitystä, oppimista sekä vuorovaikutusta (Opetushallitus 2018, 32.)

Oppimisympäristöt sisältävät sekä fyysisen, psyykkisen että sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöt suunnitellaan ja rakennetaan tarkasti yhdessä lasten kanssa niin, että ne tukevat lasten luontaista kiinnostusta ja oppimisen halua sekä niin, että ne ohjaavat lasta leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen (Opetushallitus 2018, 32.)

Oppimisympäristöjä varhaiskasvatuksessa ovat luonto, pihat, leikkipuistot sekä muut rakennetut ympäristöt ja sisätilat. Erilaiset yhteistyöt muiden toimijoiden kanssa sekä vierailut muun muassa kirjastoihin, museoihin, kulttuuriperintökohteisiin, teatteriin tai huoltajien työpaikoille syventävät lasten oppimisympäristöjä. Monipuoliset vaihtelevat oppimisympäristöt tarjoavatkin lapsille kokemuksia, materiaaleja ja mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen (Opetushallitus 2018, 33.)

2.5 Päiväkodin toimintaympäristö

Varhaiskasvatuksessa toimintaympäristöön kuuluvat fyysinen-, toiminnallinen-, psyykkinen-, sosiaalinen-, pedagoginen- ja kulttuurinen ympäristö. Toimintaympäristön arvioinnissa huomioidaan, miten hyvin se palvelee lasta yksilöllisesti sekä koko ryhmän tarpeita (Koivunen 2009: 179).

Fyysinen toimintaympäristö pitää sisällään päivähoitorakennuksen, piha-alueen sekä toiminnassa hyödynnetyt lähiympäristön alueet. Hyvä toiminnallinen ympäristö mahdollistaa lasten toiminnalle ja kehitykselle suotuisat puitteet.

Psyykkinen toimintaympäristö taas tarkoittaa esimerkiksi päiväkotiryhmässä vallitsevaa ilmapiiriä. Kasvattajan tehtävä on erittäin tärkeä hyvän ja turvallisen psyykkisen toimintaympäristön luomisessa. Psyykkinen toimintaympäristö on tärkeä lapsen perusturvallisuuden tunteen kannalta.

Sosiaalisella toimintaympäristöllä tarkoitetaan ryhmän sisäistä toimintaa, ryhmän dynamiikkaa, samassa tilassa olevien ihmisten välisiä suhteita sekä vuorovaikutusta ja pedagoginen toimintaympäristö määrittyy sillä tavalla, jolla kasvattaja lähestyy lasta sekä sillä, millainen käsitys kasvattajalla on lapsen oppimisesta, kasvattajan omasta roolista ja sen merkityksestä. Varhaiskasvatuksen kulttuurisen ympäristön tulee olla sellainen, että se antaa tilaa lasten yksilöllisille ominaisuuksille sekö kehityksellisille vaikeuksille (Koivunen 2009: 180-189.)

Kasvattajien tulee säännöllisesti arvioida lapsiin liittyvää toimintaa ja varhaiskasvatuksen opettajien tulee suunnitella ja arvioida toteutunutta toimintaa. Varhaiskasvatuksen opettajilla on vähintään viisi tuntia viikossa aikaa suunnitella oman ryhmänsä toimintaa ja sen ympäristöä niin, että lapset saavat siitä parhaimman mahdollisen hyödyn. Opettajien suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyöstä käytetään lyhennettä SAK-aika (OAJ 2019). Tällaiset suunnittelu- ja arviointiajat jäävät kuitenkin helposti pitämättä päiväkodin hektisen arjen takia (Koivunen 2009: 190.)

3 Koronavirus (COVID-19)

3.1 COVID-19

Uusi koronavirus eli COVID-19 lähti nykytiedon valossa leviämään Kiinan Hubein maakunnan pääkaupungista Wuhanista. Maailman terveysjärjestö WHO sai uudenvuodenaattona 2019 Kiinan viranomaisilta ilmoituksen 27:stä keuhkokuumeen tapaisia oireita sairastavasta henkilöstä Wuhanissa. Yhdysvaltain tautikeskuksesta tuli kahta päivää myöhemmin ilmoitus, että tauti oli mahdollisesti alkanut leviämään kaupungissa sijaitsevalta torilta, jossa oli myynnissä eläviä ja kuolleita eläimiä sekä mereneläviä. Tori suljettiin välittömästi Uudenvuodenpäivänä. Ensimmäisen viikon aikana uuden taudin ilmenemisestä Wuhanissa oli todettu 59 tautitartuntaa. Toisen viikon aikana Kiinassa todetaan ensimmäinen tautiin liittyvä kuolema. Lisäksi Etelä-Koreassa uutisoidaan ensimmäisestä tautitartunnasta. Ensimmäisellä viikolla Kiinan viranomaiset olivat sulkeneet pois influenssan, lintuinfluenssa, MERS- ja SARS-virukset sekä adenoviruksen. Toisella viikolla WHO kuitenkin tiedottaa, että virus saattaa olla SARS- tai MERS-viruksen sukulainen. (Alma Median työryhmä 2020.)

Tammikuun 17. päivänä julkaistussa Lontoon Imperial Collegen tutkimuksessa arvioitiin, että uuden koronaviruksen aiheuttamat tautitartunnat oli aliarvioitu. Tähän arvioon tutkijat päätyivät, sillä infektion ja havaitsemisen välillä oli noin 10 päivän viive, lentoliikenne oli jatkunut vilkkaana – kansainvälisisillä lennoilla oli keskimäärin matkustanut päivittäin 3301 ihmistä, tautia oli todettu Kiinan ulkopuolella sekä se, että tauti mahdollisesti tarttui ihmisestä toiseen (Cori, Dorigatti, Ferguson jne. 2020.) Kiinan viranomaiset vahvistivat ensimmäisten laboratoriotuloksien osoittaneen, että tautitartuntoja aiheutti uusi koronavirus. Kolmannella viikolla WHO tiedotti, että virus voi tarttua ihmisestä toiseen. (Alma Median työryhmä, 2020.)

Maailman terveysjärjestö WHO ilmoitti helmikuun lopulla 2020, että Euroopassa todetut koronavirustartunnat eivät ole enää tarttuneet Kiinasta, vaan ne ovat levinneet tartunnan saaneesta ihmisestä toiseen ihmiseen Euroopan sisällä. WHO nosti 28. helmikuuta koronaviruksen leviämisen luokituksen korkeasta erittäin korkeaksi (Aamulehti, 2020) ja julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11. maaliskuuta 2020 (Anttila, 2020.) Marraskuun yhdeksäntenä päivänä koronavirustartuntoja oli maailmanlaajuisesti todettu lähes 50,3 miljoonaa, joista yli 1,2 miljoonaa oli johtanut tartunnan saaneen kuolemaan. (WHO 2020).

Virusepidemiasta tulee pandemia sen savuttaessa kaksi erityispiirrettä. Ensiksi viruksen tulee levitä maailmanlaajuisesti ihmisestä toiseen, ja toiseksi ihmiskunnalta tulee puuttua immuniteettisuoja virusta vastaan, jotta se voi levitä laajalti (Linnanmäki 2006, 2023–2025.) Kun ensimmäinen pandemia-aalto saapuu, on arvoitu, että 20–40 prosenttia maapallon väestöstä saa aallossa virustartunnan. Samalla ihminen saa vastustuskyvyn virusta vastaan.

3.2 Influenssan ja uuden koronaviruksen erot

Influenssavirus on virus, joka tarvitsee lisääntyäkseen hengitysteiden limakalvojen soluja. Influenssavirus aiheuttaa ihmisessä infektion, mikäli ihmisellä ei ole immuniteettiä virusta vastaan. Infektio syntyy, kun influenssavirus infektoi terveen solun ihmisen hengitysteissä. Virus kopioi itsensä isäntäsolussa tuhansiksi uusiksi viruksiksi, jotka infektioivat uusia isäntäsoluja. Influenssavirus tarttuu ihmisten ollessa kosketuksissa toisiinsa. Influenssavirus on tunnistettu ensimmäisen kerran vuonna 1933. Tämä tarkoittaa sitä, että osa influenssaviruksista on tunnistettu vasta sen jälkeen, kun ne ovat jyllänneet ihmiskunnassa. Tällainen influenssavirus on esimerkiksi ollut espanjantauti (1918–1920). Influenssapandemioiden lääketieteellistä tutkimusnäyttöä on saatu ensi kerran vuosien 1889–1892 influenssasta, jolloin ihmisten verinäytteistä pystyttiin havainnoimaan vasta-ainetta, joka toimii influenssavirusta vastaan. Kaikki influenssaepidemiat ja -pandemiat tätä ennen pohjautuvat historialliseen havainnointiin (Huovinen & Ziegler: 9–14.)

Influenssan kohdalla, pandemian aiheuttaneesta viruksesta tulee kausi-influenssa yhdestä kahteen vuoden kuluttua, kun suurin osa ihmisistä on saanut immuniteetin virusta vastaan. (Huovinen & Ziegler: 122.) Tosin immuniteetti ei välttämättä säily vuotta pidempään, mikäli virus hieman muuntautuu (Huovinen & Ziegler: 9.) SARS-CoV2-Virus on kuitenkin vielä uusi virustyyppi, joten sen suhteen immuniteetista ei vielä tarkkaan tiedetä. (Helsingin Yliopisto 2020.)

Kausi-influenssaa vastaan kehitetään vuosittain uusi rokote, johon maailman terveysjärjestö WHO kerää viruskantoja eri maista saamiensa seurantatietojen perusteella. Viruskannat valikoituvat rokotteeseen, sillä perusteella, että näiden viruskantojen on huomattu olevan todennäköisiä influenssan aiheuttajia. Suomessa influenssarokote on kuulunut kansalliseen rokotusohjelmaan 1980-luvulta saakka (THL 2020.)

Koronavirukset ovat joukko yleisiä viruksia, jotka aiheuttavat ihmiselle hengitystieinfektion. Koronaviruksia tavataan niin eläimillä kuin ihmisilläkin. Koronaviruksia esiintyy ympäri vuoden, erityisesti syksyisin ja talvisin, ja monet koronaviruksista on ihmisessä yleisesti tavattuja. Suurin osa koronaviruksen saajista sairastaa infektiotaudin lievänä (Anttila, 2020.) Osa koronaviruksista on kuitenkin vakavia hengitystieinfektioita aiheuttavia viruksia, jotka voivat johtaa jopa kuolemaan. Tällaisia koronaviruksia ovat historiassamme olleet SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome), MERS (Middle East Respiratory Syndrom) ja SARS-CoV-2 (uusi koronavirus). Taudinaiheuttaja uudessa koronaviruksessa on SARS-CoV-2-virus, ja itse taudin nimi on COVID-19 (THL 2020.) Lääkevalmistaja Pfitzner kertoi tiedotteessaan 9. marraskuuta 2020, että heidän ja biotekniikkayritys Biotechin yhdessä kehittämä koronavirusrokote antaa yli 90 prosenttisen suojan virusta vastaan. Suojan saamiseksi tarvitaan kaksi annosta, ja se muodostuu seurantatutkimuksen perusteella seitsemän päivän kuluttua toisesta annoksesta. (Puttonen 2020.)

3.3 COVID-19 Suomessa

Suomessa ensimmäinen uuden koronaviruksen aiheuttama virustartunta todettiin Lapin keskussairaalassa Rovaniemellä 28. tammikuuta vuonna 2020, ja vahvistettiin heti seuraavana päivänä, 29. tammikuuta. Virustartunta todettiin Kiinan Wuhanista saapuneella naisella, joka oli matkannut ensin Pekingin kautta Helsinki-Vantaalle ja sieltä Ivalon kautta Saariselälle (Helsingin Sanomat, 2020.) Lähtiessään Wuhanista, nainen oli ollut oireeton, mutta sunnuntaina 26. tammikuuta hänelle oli kohonnut korkea kuume (Vainio, 2020.) Nainen ja hänen kaksi matkassaan mukana ollutta perheenjäsentä olivat käyttäneet useita eri kulkuvälineitä Wuhanin ja Saariselän välillä. Altistuneita arvioitiin Suomessa olevan noin 24 henkilöä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylilääkäri Taneli Puumalainen kertoi tammikuun 29. päivän tiedotustilaisuudessa hengitystieinfektioiden voivan tarttua ihmisestä toiseen jo ennen kuin tartuttaja itse on saanut oireita. Karanteeni aika altistuneilla oli 14 vuorokautta, ja itse virusinfektion saaneen henkilön oli annettava kaksi negatiivista covid-19-virus näytettä ennen kuin hänet voitiin todeta oireettomaksi. THL:n ylilääkäri Puumalainen totesi tammikuun 29. päivänä seuraavasti: “Alustavien tietojen mukaan Kiinan virus ei ole erityisen tarttuva.” (Grönholm, Hakkarainen & Hiilamo 2020.)

Suomessa seuraavat kaksi koronavirustartuntaa todettiin suomalaisilla työikäisillä naisilla Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä HUS:issa 26. ja 28. helmikuuta vuonna

2020. Molemmat naisista palasivat Suomeen Pohjois-Italiasta Milanosta. (Pesonen & Sainio, 2020.) Sunnuntaina 1. maaliskuuta Suomessa HUS:in alueella todettiin kolme uutta koronavirustartuntaa, kun aluksi perjantaina todetun virustartunnan saaneen naisen lähipiirissä kahdelta henkilöltä otettiin positiiviset koronavirusnäytteet. Toinen koronaviruksen saaneista oli kouluikäinen lapsi. Tartunnan seurauksesta Helsingin Viikin normaalikoulun opettajia ja oppilaita asetettiin karanteeniin 13. maaliskuuta 2020 saakka. Sunnuntain kolmas tartuntatapaus todettiin keskiviikkona 26. helmikuuta varmistetun koronaviruksen saaneen naisen lähipiiristä. Maanantaina 2. maaliskuuta Suomessa todettiin seitsemäs koronavirustartunta. Tällä kertaa tartunnan saanut kuului perjantaina 28. helmikuuta todetun virustartunnan saaneen naisen lähipiiriin. (Pesonen & Sainio 2020.) Marraskuun yhdeksäntenä päivänä vuonna 2020 Suomessa oli todettu lähes 17 800 tartuntaa ja 362 kuolemaan johtanutta koronavirustartuntaa. (WHO 2020).

3.4 Valmiuslain vaikutukset varhaiskasvatuksen järjestämiseen Suomessa

Valtioneuvosto linjasi 16.3.2020 poikkeusolojen astuttua voimaan perusopetuksen kouluissa keskeytettäväksi, jolloin opetus tapahtui etäopetuksena. Suuri osa työssäkäyvistä ihmisistä siirtyi etätyöskentelyyn, ravintoloita ja muiden alojen yrityksiä suljettiin sekä kokoontumisrajoituksia asetettiin. Näistä muutoksista huolimatta valtioneuvos linjasi varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja niiden yhteydessä järjestettävän esiopetuksen pidettäväksi toiminnassa. Tällä turvattiin yhteiskunnan toiminnan kannata kriittisten alojen henkilöstön lasten pääsy varhaiskasvatukseen sekä mahdollistettiin vanhempien työssäkäynti. Valtioneuvos asetti kuitenkin suosituksen, että lasta hoidetaan kotona, jos siihen on mahdollisuus. Hallitus antoi asetuksen valmiuslain käyttöönotosta eduskunnalle 17. maaliskuuta 2020. (Valtioneuvosto 2020.)

Valmiuslain (1552/2011) tarkoituksena on suojata ja turvata kansalaisia ja valtiota poikkeusoloissa. Valmiuslain mukaan poikkeusoloja ovat esimerkiksi suuronnettomuus tai laajalle levinnyt tartuntatauti. (Valmiuslaki 2011.) Laajalle levinneiden tautien suhteen valmiuslakia tarvitaan silloin, kun tartuntatautia mukailevat toimenpiteet eivät riitä. (Anttila, M 2020).

Valtioneuvosto asetti uuden soveltamisasetuksen koskemaan varhaiskasvatusta, opetusta sekä koulutusta, ja niiden järjestämistä, voimassa olevaksi 14.4.−13.5.2020. Soveltamisasetuksen tavoitteena on ollut hidastaa koronaviruksen leviämistä lisäämällä ra-

joituksia valmiuslain lisäksi. Soveltamisasetuksen tarkoitus oli, että kontaktit opetusympäristöissä vähenisivät, ja tauti ei leviäisi. Soveltamisasetusten toteuttamisista päätettiin paikallisesti. Poikkeusoloissa lähtökohtana oli edelleen, että varhaiskasvatus ja muu opetustoimi järjestettiin opetusta koskevan lain sekä annettujen säännösten ja päätösten mukaisesti. Soveltamisasetuksen toisessa pykälässä oli säädetty, että kunnilla on oikeus luopua varhaiskasvatuksen järjestämis- vastuusta, mikäli vanhemmilla on ollut mahdollisuus järjestää lasten hoito toisin tavoin. (Anttila, M 2020.)

Valmiuslaista luovuttiin 16. kesäkuuta 2020. Hallitus totesi edellisenä päivänä, että valmiuslain, pykälän kolme – kohta viisi, mukaiset poikkeusolot eivät enää vallitse Suomessa, ja poikkeuslaista luovuttiin. Hallitus kuitenkin totesi, että pandemia voi kiihtyä myöhemmin uudelleen. (Valtioneuvosta 2020.) Syksyllä 2020 koronavirustartunnat alkoivat kiihtymään uudelleen, ja asiantuntijat totesivat, että koronavirustilanne ei todennäköisesti tule helpottumaan vielä pitkään aikaan. (Konttinen 2020).

4 Toteutus

Päädyimme opinnäytetyön aiheeseen koronapandemian muutoksista varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön ja arkeen, sillä sosiaalialan opiskelijoina olemme kiinnostuneita pandemian sosiaalisista vaikutuksista, etenkin omassa työympäristössämme. Koronapandemia koskettaa Suomen lisäksi koko maailmaa, ja pandemiatila on yhä käynnissä. Koronaviruksesta itsessään ei löydy vielä kovinkaan paljon tarkkaa ja yhdenmukaista tutkimustietoa, joten halusimme painottaa opinnäytetyössä haastateltavien ajatuksia ja näkemyksiä koronaviruksen tuomista muutoksista varhaiskasvatuksen ammattilaisen näkökulmasta heidän työympäristössään.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli saada tietoa, millaisia muutoksia koronaviruspandemia oli tuonut päiväkodin arkeen varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmasta. Halusimme selvittää, miten varhaiskasvattajat kokevat koronaviruksen vaikuttaneen päiväkodin tavallisen arjen toimintaan, toiminnan suunnitteluun sekä toiminnan toteutukseen. Tämän lisäksi halusimme selvittää varhaiskasvattajien kokemia positiivisia sekä negatiivisia muutoksia, joita koronavirus oli tuonut toimintaympäristöön sekä kasvattajien työtehtäviin. Pyrimme opinnäytetyöllämme tuomaan esille varhaiskasvatuksen ammattilaisten omia näkemyksiä koko yhteiskuntaa koskettavasta uudesta tilanteesta ja sen tuomista vaikutuksista päiväkodin arkeen. Varhaiskasvattajien haastatteluiden pohjalta

saimme tietoa COVID-19 -pandemian tuomista positiivisista sekä negatiivisista muutoksista varhaiskasvatukseen ammattilaisten näkökulmasta. Haastattelun tuloksista nousi esille sellaisia positiivisia muutoksia, joita varhaiskasvattajat voivat käyttää voimavarana suunnitellessa päiväkodin arjen toimintaa sekä kehittäessä uusia toimintatapoja päiväkotiin pandemian jälkeen.

Päätimme keskittyä opinnäytetyössä ja haastatteluissa kevääseen ja syksyyn vuonna 2020, sillä kesäkautena koronavirus tuntui rauhoittuvan ja valmiuslaki kumottiin 16. kesäkuuta 2020 alkaen (Valtioneuvosto 2020). Päädyimme kysymään työelämäkumppaniksemme kymenlaaksolaista vuoropäiväkotia. Kun olimme löytäneet työelämäkumppanin haimme kaupungilta tutkimuslupaa, jonka saimme hyvin nopeasti. Olimme yhteyksissä työelämäkumppanipäiväkodin johtajaan, ja selvitimme, olisiko meillä mahdollisuus haastatella neljästä kahdeksaan varhaiskasvatuksen ammattilaista opinnäytetyön aiheeseen: ”Koronaviruspandemian tuomat muutokset päiväkodin arkeen”.

Keräsimme aineiston opinnäytetyötä varten haastattelemalla yhteensä kahdeksaa varhaiskasvatuksen työntekijää - viittä varhaiskasvatuksenhoitajaa ja kolmea varhaiskasvatuksenopettajaa. Haastateltavat työskentelivät kaikissa ikäluokissa, osa alle 3-vuotiaiden ryhmässä ja osa yli 3-vuotiaiden ryhmässä. Kaikki haastateltavat olivat työskennelleet varhaiskasvatuksen parissa useiden vuosien ajan muutamasta vuodesta vuosikymmeniin. Monipuolisia näkökulmia haastatteluihin toi se, että osa työntekijöistä työskenteli päivätyöntekijöinä ja osa vuorotyöntekijöinä.

Haastattelut toteutimme etänä puhelimitse, koronavirus -tilanteen takia. Puhelinhaastattelut sijoittuivat syksyyn 2020 ja jokaiseen haastatteluun varasimme 30 minuuttia. Lähetimme kaikille haastateltaville haastattelukysymykset (LIITE 1) etukäteen, jotta he saivat tutustua ja miettiä vastauksia kysymyksiin. Puhelinhaastattelut nauhoitettiin haastateltavien luvalla.

4.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston analyysi

Opinnäytetyömme toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus ja siinä pyritään ymmärtämään tutkittavan kohteen ominaisuuksia, laatua sekä merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Jyväskylän yliopisto 2015). Kvalitatiivinen tutkimus on siis aineistonkeruumenetelmä,

jossa korostuu tutkittavien näkökulma sekä heidän omat kokemuksensa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkitaan ilmiöitä eikä sen tuloksia voida pitää paikattomina ja ajattomina vaan ne ovat muuttuvia, aikaan ja paikkaan sidottuja. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineisto on usein tekstiä, ääniä tai kuvia (Eskola & Suoranta 2008:86.) Tässä opinnäytetyössä aineisto koostuu nauhoitetuista puhelinhaastatteluista. Puhelinhaastattelut on litteroitu analysointia varten eli haastattelut on kirjoitettu tekstimuotoon.

Päädyimme haastattelemaan varhaiskasvatuksen ammattilaisia koronan takia puhelimitse, koska turhia kontakteja on suositeltu välttämään. Puhelinhaastattelu on puhelimen välityksellä käytävä haastattelu. Se on nopea tiedonkeruunmenetelmän tapa, jonka ominaispiirteitä korkeat osallistujamäärät, maltilliset kustannukset sekä mahdollisuus tarkistaa kysymysten ymmärtäminen, sekä vastausten loogisuus. Puhelinhaastattelu voi kestää korkeintaan 30 minuuttia (Tilastokeskus n.d.)

Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmänä käytimme kymenlaaksolaisen vuoropäiväkodin varhaiskasvattajien puolistrukturoituja haastatteluja. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muotoilu ja järjestys on kaikille haastatteluun vastaajille sama. Tällaisessa haastattelussa ei ole valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltava vastaa kaikkiin kysymyksiin omin sanoin. Haastattelutilanteessa haastattelijan tehtävänä on pitää yllä ja ohjata keskustelua haastateltavan kanssa sekä luoda avoin ja luotettava ilmapiiri. Haastateltavan on tiedettävä, että hänen vastauksiaan käsitellään luottamuksellisesti (Eskola & Suoranta 2001: 85-86.)

4.2 Eettisyys

Opinnäytetyötä tehdessä otimme huomioon hyvän tieteellisen käytännön periaatteet. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimustyössä, tutkimuksen ja sen tulosten arvioinnissa sekä tulosten tallentamisessa ja esittämisessä tulee noudattaa rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta sekä tarkkuutta. Muiden tutkijoiden työn saavutukset tulee ottaa huomioon ja viitata heidän julkaisuihinsa asianmukaisesti niin, että heidän saavutuksensa saavat niille kuuluvan arvon ja merkityksen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012).

Ennen haastatteluja tiedotimme haastateltavia opinnäytetyömme tarkoituksesta, haastatteluajankohdista ja -kysymyksistä, pyysimme haastateltavilta kirjallisen suostumuksen (LIITE 2) haastatteluun osallistumisesta, jossa tiedotimme haastateltavan oikeuksista

keskeyttää haastatteluun osallistuminen sekä kerroimme, mistä valmiin opinnäytetyön voi käydä julkistamisen jälkeen lukemassa. Laadimme opinnäytetyötä varten tutkimussuunnitelman, jolla haimme tutkimuslupaa kaupungilta. Haastattelut toteutettiin tutkimusluvan myöntämisen jälkeen.

Opinnäytetyössämme säilytämme haastateltavien anonymiteetin, eikä haastateltavia voi tunnistaa vastauksien perusteella. Toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina, jotta jokainen haastateltava sai tuoda omat kokemuksensa ja näkemyksensä paremmin esille.

Nauhoitimme haastattelut, jotta niihin palaaminen ja tulosten litterointi olisi helpompaa. Kerroimme haastateltaville rehellisesti puheluiden nauhoittamisesta. Nauhoitukset säästettiin asianmukaisesti niin, että kenelläkään ulkopuolisella ei ollut mahdollista päästä niitä kuulemaan ja litteroinnin sekä tulosten analysoinnin jälkeen nauhoitukset poistettiin. Myös litteroinnista saatu materiaali hävitettiin asianmukaisella tavalla.

5 Opinnäytetyön tulokset

Tässä kappaleessa esittelemme opinnäytetyömme tuloksia. Tutkimustulokset pohjautuvat varhaiskasvattajien haastatteluista kerätyistä materiaaleista. Olemme merkanneet haastateltavat H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7 ja H8. Numerointi on tehty satunnaisessa järjestyksessä anonymiteetin turvaamiseksi.

5.1 Koronan vaikutukset haastateltaviin

Koronavirus on nostanut monille haastateltavista epätietoisia ajatuksia siitä, mihin koronaviruspandemia pidemmän päälle johtaa. Moni haastateltavista koki olonsa turvalliseksi, koska virustartuntojen määrä kymenlaakson alueella on ollut toistaiseksi maltillinen. Osa haastateltavista nosti esille huolen siitä, että varhaiskasvattajana altistaa itsensä päivittäin mahdolliselle tartunnalle työskennellessään useiden aikuisten sekä lasten kanssa. Osa haastateltavista toivoisi henkilökunnalle suojausta, kuten maskia tai visiiriä, kun taas osa ei kokenut tällaista käytäntöä tarpeelliseksi. Kaikki haastateltavat kertoivat kiinnittävänsä entistä enemmän huomiota siihen, että käsiä tulee pestyä joka välissä ja hygienia on ollut jatkuvasti mielessä.

> H6: ”Mie alan olee aika väsynyt, ei pelota, mietityttää. Valmiuslain voimaantulo vähän huolestutti ja stressas kyllä.”

> H2: ”Ollaan oltu kyllä aikamoisessa paineessa. Kaikki ollaan samassa veneessä ja pieni kiitos kannustaa pitkälle.”

> H1: ”Sehän tuli aika yllättäen silloin, eikä tällaiseen osannut valmistautua ja elettiin sen mukaan.”

Aineiston perusteella haastateltavat sopeutuivat muuttuvaan tilanteeseen vaihtelevasti. Useat haastateltavista kokivat valmiuslain voimaantulon keväällä 2020 yllättävänä, huolestuttavana ja stressaavana. Monet haastateltavista kokivat tiukentuneiden rajoitusten lisäävän turvallisuuden tunnetta. Toisaalta haastateltavat kokivat myös, että valmiuslain voimaantulo ei vaikuttanut omaan arkeen merkittävästi, mutta Uudenmaan sulkeminen vaikutti matkustamiseen.

> H8: ” Meil oli aika hyvä porukka täs omassa tiimissä, sen avulla jaksoi, vaikka asiat mietitytti ja oli kysymysmerkkejä ni työkavereiden avulla jaksoi tosi hyvin.”

Haastatteluista kävi ilmi, että vaikka koronavirustilanne oli kaikille uusi, varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokivat hyvän työyhteisön auttavan jaksamiseen arjessa. Hallituksen tiedotus koronavirustilanteesta ja sen etenemisestä pitivät varhaiskasvatuksen ammattilaiset ajan tasalla ja haastateltavat kokivat olevansa tietoisia ajankohtaisesta tilanteesta. Avoin keskustelu töissä sekä vapaa-ajalla lähipiirin kanssa olivat monille haastateltaville voimavara. Osa haastateltavista kertoivat myös aikaa jääneen enemmän vanhoille harrastuksille, mihin ei ole ennen koronaviruspandemiaa jäänyt aikaa harrastaa. Kevät, aurinko, ulkoilu sekä kesän odotus auttoivat monia haastateltavia jaksamaan arjessa.

Aineiston perusteella työ itsessään auttoi myös jaksamaan, koska silloin varhaiskasvattajat saivat ajatukset muualle kuin koronaviruspandemiaan. Aineiston perusteella johtajan ajankohtainen tiedotus muuttuneista käytännöistä vähensi epätietoisuuden tunnetta ja näin lisäsi myös jaksamista. Osalla haasteltavista mahdollistui etätyöt koronaviruspandemian takia, mikä on päiväkodissa työskenteleville kokonaan uusi työmuoto.

5.2 Vaikutukset varhaiskasvattajien omaan toimintaan

> H4: ”Siitä piti puhua lapselle ja miettiä miten pienten kanssa käsitellään asioita. Sit oli konkreettisia asioita, käsienpesua ja desinfiointia, piti huomioida enemmän kuin normaalissa arjessa. Jos oli vähän flunssanen ei voinut tulla töihin ja piti olla lasten kanssa tosi tarkkana, jos ne aivasti tai yskäsi ja ohjeistaa siihen käsienpesuun. Kyllähän se muutti arkea ja toimintaa.”

Omaan toimintaan varhaiskasvattajat kokivat koronaviruspandemian vaikuttaneen siihen, että lasten kanssa oli keskusteltava tarkemmin koko maailmaa koskevasta tilanteesta ja tähän liittyvistä muuttuneista käytännöistä. Varhaiskasvattajat kokivat haastatteluiden perusteella, että käsihygieniasta piti huolehtia entistä tehokkaammin ja lapsia tuli opettaa muun muassa aivastamaan oikein. Haastatteluista nousi myös ilmi, että sekä varhaiskasvatuksen työntekijöiden sekä lapsien tuli jäädä kotiin, jos oli edes lieviä flunssan oireita.

5.3 Vaikutukset toimintaan ja toiminnan suunnitteluun

Kerätyn aineiston mukaan koronaviruspandemialla oli vaikutuksia päiväkodin toimintaan ja toiminnan suunnitteluun. Aineistosta selvisi, että ruokailukäytännöt päiväkodissa muuttuivat. Lapset eivät saaneet itse hakea ruokakärrystä ruokaa, vaan varhaiskasvattajat jakoivat ruuan lapselle pöytään. Lapset eivät saaneet enää hakea ruokakärryä ruokailuhetkiin totuttuun tapaan.

> H5: ”Ulkoilussa ollaan lohkottu, meillä on uusi ja vanha piha. Meil on ulkoiluvuorot aamu- ja iltapäivällä et siinäki huomioitu se, että vältetään massaa.”

> H2: ”Meil on iso piha-alue, jossa kaikki ryhmät on sekaisin ja mietittiin ulkoiluvuoroja ja jaettiin sitä pihaa ja tehtiin pihalukujärjestys et kaikki ryhmät ei ole ihan kokoaika yhdessä”

Aineistosta nousi esiin, että haastateltavien varhaiskasvattajien vuoropäiväkodissa on iso piha, joka on ennen koronaviruspandemiaa ollut kaikkien päiväkodin lapsien yhteiskäytössä. Koronaviruspandemian takia pihan käyttöä jouduttiin suunnittelemaan tarkemmin. Iso piha-alue jaettiin osiin ryhmäkohtaisesti, jotta lapsimäärät eivät olleet yhdellä

alueella liian suuria. Haastateltavien työpaikkaan suunniteltiin pihalukujärjestys, jotta ulkoilua voidaan porrastaa ja jakaa pihaa osiin. Pihalukujärjestyksen mukaisesti lapset ulkoilivat ryhmäkohtaisesti aamu- tai iltapäivällä.

> H6: ”Ollaan oman ryhmän kesken toimittu ja pienryhmissä. Ollaan aikaisemminkin toteutettu pienryhmätoimintaa ja entistä enemmän mietitty sitä ja jaettu lapsia eri huoneisiin leikkimään.”

> H7: ”Pienryhmätoiminta on meillä arkea ja jaetaan ryhmiin ja ulkoillaan silleen, et osa jää sisälle ja osa menee ulos.”

Aineistosta ilmeni, että yhteiset päiväkodin tapahtumat, kuten lauluhetket piti lopettaa. Toiminta painottui omiin ryhmiin ja ryhmätiloihin. Pienryhmätoiminta korostui entisestään arjen toiminnassa ja lapsia jaettiin eri tiloihin leikkimään.

> H6: ”Vanhemmat eivät tule enää ryhmätiloihin sisälle, vanhemmat voi tulla eteiseen sisälle mut ei siitä enää pidemmälle”

> H1: ”Aina keskustelut pidetty päiväkodissa ni nyt pitää suunnitella miten hommat saa tehtyä”

Vanhemmat eivät saaneet tulla ryhmätiloihin sisälle vaan jättivät lapsen eteiseen. Päiväkodin taukotiloissa oleskelua vältettiin. Talon palaverit pidettiin salissa, jotta pystyttiin huomioimaan turvavälit. Koronaviruspandemia vaikutti myös tapaan pitää varhaiskasvatuskeskustelut. Keskustelut toteutettiin mahdollisuuksien mukaan etänä puhelimitse tai kasvotusten ulkoilun yhteydessä. Vain erityistukea tarvitsevien lasten varhaiskasvatuskeskustelut pidettiin normaaliin tapaan käyttäen lisänä maskeja ja turvavälejä, sillä keskusteluun osallistui vanhempien lisäksi myös muita monialaisen yhteisön ammattilaisia. Osa varhaiskasvatuskeskusteluista oli mahdollista siirtää muuhun ajankohtaan.

Haastatteluista saadun materiaalin mukaan vuoropäiväkodin päivä- ja vuorotalot yhdistettiin keväällä 2020. Päivätalossa lapset olivat normaalisti arkena maanantaista perjantaihin, ja vuorotalossa lapsia oli hoidossa vuorokauden ympäri, myös viikonloppuisin.

Koronaviruspandemia vaikutti myös käsihygienian tehostamiseen. Käsihygieniaa kiinnitettiin huomiota myös ennen pandemiaa, mutta keväällä 2020 käsien pesua tehostettiin.

> H5: ”Sitte ku lapsii oli vähemmän ni sit taas sai ihan aikaa siihen ja ku se on ollu aina aika hektistä ni sitte oli niitä päivii ku sai ihan kunnolla aikaa siihen toiminnansuunnitteluun. Ja kerkes ihan eri tavalla vasui tekee ja paneutuu niihin”

Aineistosta osa varhaiskasvatuksen opettajista kokivat, että toiminnan suunnitteluun oli enemmän aikaa ja varhaiskasvatuksen opettajille kuuluvat SAK -ajat sai varmasti pidettyä pienemmän lapsiryhmän takia.

> H4: ”Mulla oli pienryhmä, et oli tosi rauhallista. Pysty keskittymään paremmin lapsiin ketä oli paikalla, kun verrattuna isossa ryhmässä”

> H2: ”Perustehtävä kyllä säilyi samana”

Haastatteluista saadun aineiston mukaan yhteistyö ja tiedotus huoltajien välillä sujui pääosin hyvin ja vanhemmat olivat ymmärtäväisiä ja joustavia sekä noudattivat annettuja ohjeita.

Esimies on tiedottanut vanhempia yleisistä säännöistä koronaviruspandemiaan liittyen. Aineistosta nousi esiin, että osa haastateltavista lähettivät huoltajille, joiden lapset jäivät pandemian takia kotiin sähköpostitse materiaalia käytettäväksi.

5.3.1 Erityisjärjestelyt

Tuloksien perusteella näyttää siltä, että jonkinlaisia erityisjärjestelyitä jouduttiin tekemään haastateltavien päiväkotiryhmässä. Jo aiemmin mainittua pienryhmätoimintaa korostettiin tavallista enemmän. Lelujen pesua tehostettiin haastateltavien työpaikassa. Vuoropäiväkodin ryhmät pienenivät ja päivätalon lapset siirtyivät vuorotaloon ja varhaiskasvattajien siirtymistä ryhmästä toiseen vältettiin.

Materiaalista nousi myös esiin, että päiväkodin henkilökunta oli joutunut miettimään järjestelyitä, jos lapsi sairastuu kesken päiväkotipäivän, jotta muu päiväkodin henkilökunta tai lapset eivät altistu. Jos lapsi sairastuu, lapsi eristettiin päiväkodin kahvihuoneeseen lepäämään. Vahtivalla aikuisella oli maski lasta hoitaessa. Lapsen huoltaja haki lapsen maski suojana, kontakteja välttäen.

Haastateltavien työpaikalla toivottiin, että vain yksi huoltaja hakee ja tuo lapsen.

5.3.2 Julkisten palveluiden sulkeminen

> H7: ”Retkii tehtiin leikkipuistoihin ja metsään. Päiväkodin lähiympäristö on tosi hyvä. Haettiin ennakkoon kirjoja lainaksi ja niitä oli saatavilla. Jos oli sovittuja konsertteja tai seurakunnantapahtumia, kaikki peruuntui”

> H8: ”Mietti hirveesti, et minne voi mennä ja minne ei, oli ikävää”

Haastatteluista saadusta materiaalista voidaan todeta, että julkisten- ja muiden palveluiden sulkeminen keväällä 2020 koronaviruspandemian takia näkyi myös päiväkodin arjessa. Aineistosta nousi esiin, että haastatellut varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat sopeuttaneet koronaviruspandemian tuomat muuttuvat käytännöt myös tapaan toteuttaa retket.

Ennen koronaviruspandemiaa oli mahdollista käydä retkillä muun muassa kirjastossa, teatterissa ja konsertissa, mutta kyseisiin paikoissa ei ollut mahdollista vierailla pandemian takia. Varhaiskasvattajat eivät jättäneet retkiä kokonaan pois vaan haastatteluista nousi esiin, että retkiä tehtiin metsiin ja lähiympäristöön. Lähialueita- ja ympäristöä hyödynnettiin saadun materiaalin mukaan tavallista enemmän. Kirjastokokemus muuttui ja kirjoja haettiin ennakkoon päiväkotiin lainaksi.

5.4 Vaikutukset lapsiin, lapsiryhmään ja sen toimintaan

> H4: ”Lapsii myö halataa, syliä ei voi kieltää. Myö yritetää tehdä lapsien arki, että ne saa olla ja leikkiä ja olla miettimättä mitään”

> H6: ”Roolivaatteet otettiin pois käytöstä, jotka menee jokaisen päälle. Niitä lapset kaipailee”

Saatujen tulosten mukaan päiväkodin ryhmäkoot muuttuivat osittain, sillä osa lapsista jäivät kotiin palvelutakuulle muutamaksi kuukaudeksi. Opinnäytetyömme yhteistyöpäiväkoti on vuoropäiväkoti ja osa haastateltavista mainitsi, että ryhmien koko muuttui vaihtelevasti, sillä osalla vanhemmilla on työ, jossa ei ollut etätyömahdollisuutta. Vuorotalon puolella toiminta pysyi aika lailla samanlaisena lapsimäärien suhteen. Päivätalossa oli selkeästi enemmän perheitä, jotka ottivat lapsen kokonaan pois hoidosta.

Tulokset osoittavat, että ryhmäkoot pienenivät ja toiminnassa pystyi keskittymään ja huomioimaan paremmin yksilöllisesti lapset ja lapsien tarpeet. Osa varhaiskasvatuksen ammattilaisista kokivat perustyön säilyneen ennallaan. Arki pyrittiin pitämään mahdollisimman normaalina rajoituksista huolimatta ja mahdollistamaan lapsille tavallinen monipuolinen arki ja leikit. Lapset saivat syliä, turvaa ja läheisyyttä aikuisilta normaaliin tapaan.

Myös leluja pestiin tehokkaammin ja pehmolelut sekä roolivaatteet otettiin pois lapsien toiminnasta.

5.5 Vaikutukset varhaiskasvattajien työtehtäviin

> H3: ”Keväällä olin joitain viikkoja etätöissä. Se oli nyt niin erikoinen tilanne, et eihän meijän työssä normaalisti pysty etätöitä tekemään. Sai hirveesti materiaalia tehtyä, valmisteltua tuleva ja mietittyä lasten asiaa. Hirveest oli kevään aikana nettikoulutuksia ja luentoja. Et sil taval se oli uutta mitä ei oo aikasemmin ollu”

> H5: ”Mie sain etätöitä tehdä, mulle mahdollistu ne”

Me tulevat sosiaalialanammattilaiset olimme kiinnostuneita siitä, kuinka koronaviruspandemia vaikutti varhaiskasvattajien omiin työtehtäviin. Materiaalista voidaan todeta, että pandemialla oli jonkinlaisia vaikutuksia haastateltavien työtehtäviin. Tuloksien perusteella opettajilla oli mahdollista tehdä töitä etänä. Haastateltavat mainitsivat, että normaalisti varhaiskasvatuksen työtehtävissä ei ole ollut etätyömahdollisuutta. Yhteistyöpäiväkodin opettajilla oli vuorotellen mahdollisuus etätöihin. Osa haastateltavista mainitsi, että etätöissä pystyi valmistella runsaasti materiaalia sekä tulevaa toimintaa ja miettiä lasten asioita.

Tuloksista ilmenee, että varhaiskasvatuksen ammattilaisilla oli myös mahdollista kehittää omaa oppimistaan, sillä kevään 2020 aikana järjestettiin koulutuksia ja luentoja, joihin pystyi myös osallistumaan etätöiden kautta. Suurimmaksi osaksi haastateltavat kokivat varhaiskasvattajien työn perusluonteen säilyvän samana. Tapa toteuttaa varhaiskasvatuksen työtä sai uusia piirteitä pandemian seurauksena

5.6 Positiiviset- ja negatiiviset muutokset

H1: ”Ulkoilun lohkominen oli positiivista”

H3: ” Mun mielestä meil on ainaki tosi hyvin hyödynnetty ulkoilualuetta et siihen on kiinnitetty enemmän huomiota ja pystyy enemmän olla oman pienryhmän kanssa läsnä. Metsästä ollaan innostuttu ja sitä ollaan käytetty oman ryhmän kanssa. Ei olla sisällä koko ajan ja saa siirrettyä toimintaa ulos ja lapset on nauttinu hirveesti. Tuntuu, että se tulee jäädäkseen, että käytetään metsää ja ulkoilualueita vielä enemmän”

H2: ”Ihmiset jää tosi herkästi pois töistä ja lapset jää kotiin jos pienikin flunssa. Normaalitilanteissa ihmiset tuli kipeenä ja vähän flunssasena töihin ja sithän se pääs leviämään ja nyt on kaikki pysyny poissa et tosi terveinä on ollu kaikki, et se on ollu positiivista”

Tuloksista voidaan todeta, että koronaviruspandemia on tuonut positiivisia asioita päiväkodin arkeen ja toimintaympäristöön. Haastateltavat varhaiskasvattajan ammattilaiset totesivat, että päiväkodin ulkoilualueita hyödynnetään tehokkaammin. Metsää ja päiväkodin lähiympäristöä on hyödynnetty tavallista enemmän. Haastateltavat totesivat, että lapset ovat nauttineet lisääntyneestä ulkoilusta ja metsäretkistä.

Tulosten perusteella voidaan sanoa, että yhteistyöpäiväkodin toimintaa siirrettiin enemmän ulos ja päiväkodin pihaa ja lähiympäristöä hyödynnettiin enemmän oppimisympäristönä. Osa haastateltavista mainitsi, että lisääntynyt ulkoilu ja lähiympäristön hyödyntäminen tulee osaksi oman ryhmän arkea ja on mahdollista, että metsää ja ulkoilualueita hyödynnetään vielä enemmän.

Osa mainitsi positiiviseksi sen, että pienentyneen lapsimäärän takia oman pienryhmän kanssa pystyi olemaan enemmän läsnä.

Haastateltavat kokivat positiiviseksi myös sen, että käsihygienia tehostui ja sitä myötä lasten sairastelut vähentyivät. Päiväkodissa työskentelevät jäivät matalammalla kynnyksellä pois töistä lievien flunssaoireiden ilmetessä ja näin päiväkodin keskuudessa tarttuvien tautien esiintyminen vähentyi.

Haastatteluista nousi esiin, että koronaviruspandemiasta on tullut enemmän positiivisia, kuin negatiivisia asioita. Osa haastateltavista kertoi yleisen väsymyksen, uusien ohjeiden ja säännösten pandemiaan liittyen aiheuttaneen stressin kokemuksen, mitä ei kuitenkaan voi avoimesti näyttää ulospäin.

5.7 Syksyn- ja tulevaisuuden toiminta

> H1: ”Minust tuntuu, että tulee jäämään pysyviä tapoja. Ihan hyvä, et ollaan jouduttu miettimään toimintaa ja uskon, että osa tulee jäämään. Näkisin, että etätyömahdollisuus vois tulla opettajille, ainakin ite koen, että jos SAK -aikoja pystyisi kerryttämään ni pystyisi pitämään kokonaisen etätyöpäivän ja pystyisi enemmän keskittymään ja arvioimaan toimintaa.”

> H3: ”Epävarma olo. Yhen päiväkodin ovet meni kiinni ja ajan kysymys, koska meillä menee ovet kiinni.”

> H4: ”Kyl mie luulen, että hygienia ja tarkkuus tulee jäämään päiväkotiin.”

Tuloksista ilmenee, että haastateltavat kokivat koronaviruspandemian vaikuttaneen syksyn päiväkodin toimintaan. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset pyrkivät normaaliin toimintaan ja arkeen, jotta lapset saavat leikkiä ja olla miettimättä koronaviruspandemiaa ja päiväkodissa toimitaan keväällä tehtyjen muutosten mukaisesti. Osalla haastateltavista on epävarma olo, sillä koko ajan pitää miettiä mitä ryhmän kanssa voi tehdä ja minne ryhmän kanssa voidaan mennä, ilman altistumisia. Osa haastateltavista pohti, että on vain ajan kysymys, koska päiväkoti suljetaan koronavirusaltistumisen takia.

Tuloksista ilmenee, että koronaviruspandemian vuoksi hygienia ja tarkkuus omaan toimintaan ja toiminnan suunnitteluun tulivat jäädäkseen ja vaikuttavat myös tulevaisuudessa päiväkodin arjen toiminnoissa. Osa muuttuneista tavoista säilyy myös jatkossakin, kuten ulkoilualueiden parempi hyödyntäminen päiväkodin oppimisympäristönä.

Eräs haastateltava pohti myös etätöiden olevan ajateltava asia tulevaisuudessa. Haastateltava pohti, jos SAK- aikoja pystyisi kerryttämään ja pitämään jatkossa etäpäiviä, jotta SAK- ajan pitäminen varmistuisi ja onnistuisi paremmin.

Osa muuttuneista tavoista tulee jäädäkseen ja opettajille olisi hyvä muutenkin mahdollistaa etätyöt, jotta SAK- ajan pitäminen onnistuu paremmin.

6 Johtopäätökset

6.1 Päiväkodin arjen muutokset

Opetushallituksen vuonna 2018 laatimassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kerrotaan, varhaiskasvattajien tärkein tehtävä on luoda lapsille turvallinen ympäristö sekä saada päiväkodin arki toimimaan. Vaikka koronavirus on tuonutkin muutoksia päiväkodin arkeen, toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, on varhaiskasvatuksenopettajan tehtävä yhdessä tiiminsä kanssa mahdollistaa lapsille varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa. Suomessa päiväkoti on usein lapselle paikka, jossa hän viettää suurimman osan arkipäivästään, minkä takia varhaiskasvattajilla on tärkeä tehtävä mahdollistaa lapselle mahdollisimman monipuolinen ja turvallinen ympäristö kasvaa, oppia ja kehittyä.

Toiminnansuunnittelu pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelmaan ja tuloksista ilmenee, että varhaiskasvattajat ovat muokanneet toimintaa koronan tuomiin muutoksiin sopiviksi. Pienryhmätoimintaa korostettiin, päiväkodin lähiympäristöä, kuten metsää ja pihaa hyödynnettiin oppimisympäristönä sekä hygieniasta huolehtiminen tehostui.

Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat, että toimintaa siirretään enemmän sisältä ulos ja päiväkodin lähiympäristöä hyödynnetään enemmän oppimisympäristönä. Retket julkisissa paikoissa, kuten kirjastoissa tai konserteissa ovat vaihtuneet retkiin luonnossa. Yksi haastateltavista kertoi, että lapset ovat innostuneet metsästä ja lapset ovat nauttineet luonnossa toimisesta. Tuloksista voidaan päätellä, että ympäristökasvatus on korostunut koronaviruspandemian myötä yhteistyöpäiväkodissa. Ympäristökasvatus sisältää ympäristössä oppimisen, ympäristöstä oppimisen sekä, kuinka toimia ympäristön puolesta. Luonto, luonnossa retkeily ja ympäristön tutkiminen ovat tärkeää varhaiskasvatuksessa. Positiiviset kokemuksien kautta lapsi oppii iloitsemaan luonnosta ja lähiympäristöstään (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä toimivat päiväkodin lähiympäristö, kuten luonto, pihat ja leikkipuistot. Ne lisäävät lapsen leikin ja tutkimisen mahdollisuuksia, sekä

tarjoavat uusia kokemuksia. Lapsen oppimisympäristöä rikastuttavat vierailut kirjastoissa, museoissa, teatterissa ja läheisen työpaikassa, jotka toteutetaan päiväkodissa retkinä (Opetushallitus 2018.)

Haastattelemamme varhaiskasvattajat mainitsivat, että retket julkisissa paikoissa jouduttiin jättämään pois toiminnasta. Sen sijaan retket toteutettiin luontoon ja lähiympäristöön. Tästä voidaan päätellä, että lapsen oppimisympäristöä rikastuttavat tekijät, kuten vierailut kaupungin julkisissa kohteissa jäivät kokonaan pois päiväkodin arjen toiminnoista.

Näyttäisi myös siltä, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat ammattitaitoisesti saaneet sisäistettyä käsihygienian tärkeyden ja koronaviruspandemian tuomat muut käytännöt, kuten turvavälit päiväkodin arkeen. Materiaali osoitti, että lähes kaikki haastateltavista mainitsivat muuttuneiden käytäntöjen vaikuttaneen siihen, että lapset sekä aikuiset kiinnittivät enemmän huomiota käsihygieniaan. Lapset muistuttivat toisia lapsia, sekä aikuisia käsienpesusta esimerkiksi aivastuksen jälkeen. Retkillä lapset kiinnittivät huomiota turvaväleihin.

Materiaalista voidaan päätellä, että varhaiskasvattajat ovat ammattitaitoisesti säilyttäneet päiväkodin arjen ja toiminnan lapsille ennallaan koronaviruspandemian aikana. Varhaiskasvattajat ovat tehneet töitä sen eteen, että päiväkotikokemus ei muutu ja toiminta on varhaiskasvatussuunnitelman mukaista. Tuloksista voi päätellä, että varhaiskasvattajat ovat mukauttaneet omaa toimintaansa niin, että päiväkodin arki pysyy ennallaan ja lapselle pystytään takaamaan turvallinen kasvuympäristö.

6.2 Tuloksien hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimustulokset antavat suuntaa sille, että koronaviruspandemia tuo muutoksia päiväkodin arkeen- ja toimintaan. Jatkossa, kun koronaviruksesta tiedetään enemmän ja muutoksia voidaan tarkastella pidemmällä aikavälillä, on mahdollista, että muutoksia esiintyy enemmän varhaiskasvatuksessa. Aihetta on mahdollista tutkia maanlaajuisesti ja kvantitatiivisesti. Opinnäytetyön tuloksia voi hyödyntää yleisesti siinä, miten koronaviruspandemia näyttäytyy varhaiskasvatuksessa.

Tuloksia voi hyödyntää päiväkotien arjessa, sillä muut päiväkodit voivat tarkastella tuloksia ja ottaa ideoita koronakäytännöistä oman päiväkotinsa toimintaympäristöön. Tulokset lisäävät keskustelua varhaiskasvattajien keskuudessa.

Vierailut julkisissa kohteissa ovat osa varhaiskasvatussuunnitelmaa, ja jatkossa tätä ilmiöitä voi tutkia ja pohtia, miten sen pois jääminen vaikuttaa lapsen oppimiskokemuksiin.

6.3 Opinnäytetyön luotettavuus

Luotettavuuden arvioiminen on tärkeä osa tieteellistä tutkimusta. Kvalitatiivisen sekä kvantitatiivisen tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta arvioidaan validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Validiteetti kertoo, onko tutkimus pätevä, perusteellisesti tehty ja ovatko tulokset ja johtopäätökset oikeita. Pätevyys kvalitatiivisessa tutkimuksessa ilmenee uskottavuutena ja vakuuttavuutena sekä kuinka tutkijat tuovat tutkittavien tuottamia ilmiöitä tutkimuksessa esiin muuttamatta niiden tarkoitusta. Tutkimus ei ole koskaan täysi kuvaus tutkittavasta asiasta, vaan sillä raapaistaan ilmiön pintaa. Tutkittavan ilmiön kuvaus raportissa ei ole identtinen, kuin se tutkimustilanteessa ilmenee. Reliabiliteetilla tarkoitetaan, onko opinnäytetyö toistettavissa samoilla tutkimusmenetelmillä, saman tuloksen saamiseksi (Tampereen yliopisto 2009.)

Mielestämme laadimme selkeän haastattelurungon, jonka avulla pystyimme saamaan jonkinasteisia vastauksia tutkimuskysymykseemme ”Millaisia muutoksia koronaviruspandemia on tuonut päiväkodin arkeen ja toimintaympäristöön varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmasta”. Tulokset eivät kuitenkaan kuvaa täydellistä todellisuutta koronaviruspandemian tuomista muutoksista.

Koimme, että yksilöhaastatteluista saimme luotettavampia vastauksia, kuin ryhmähaastatteluista olisimme saaneet. Reliabiliteetti voi kärsiä tutkimuksen toistettaessa, sillä tutkimustulokset riippuvat haastateltavien kokemuksista sekä paikkakunnasta.

Alkuperäisenä suunnitelmana meillä oli haastatella varhaiskasvattajia paikan päällä, mutta koronaviruspandemian takia päädyimme puhelinhaastatteluun. Paikan päällä olisimme voineet tulkita ilmeitä ja eleitä sekä luoda haastateltaville viihtyisä haastatteluympäristö. Varhaiskasvattajat osallistuivat haastatteluun kesken työpäivän ja tämä lisäsi häiriötekijöiden määrää haastatteluiden aikana, mikä saattoi vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Haastateltavien eleiden perusteella olisi voinut herätä jatkokysymyksiä ja niiden esittäminen olisi voinut olla luontevampaa paikan päällä.

Haastattelukysymyksiä olisi voinut muotoilla tarkemmin, sillä osa haastateltavista kysyi tarkentavia kysymyksiä, mitä kyseisellä kysymyksellä tarkoitimme. Osa kysymyksistä oli

samankaltaisia ja näin saimme päällekkäisiä vastauksia kysymyksiimme. Olisimme voineet kysyä haastateltavilta tarkempia kysymyksiä, sillä aineistoa analysoidessa meillä heräsi lisäkysymyksiä, joita kysyimme sähköpostitse päiväkodin johtajalta. Haastatteluaineistosta saimme kuitenkin pääteltyä koronaviruspandemian tuomia muutoksia.

7 Pohdinta

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvattajien näkemyksiä siitä, miten koronavirus on muuttanut vuoropäiväkodin arkea sekä toimintaympäristöä keväällä 2020. Pyrimme puhelinhaastattelujen kautta saamaan kahdeksan varhaiskasvattajien ammattilaisen kokemuksia koronaviruspandemian tuomista muutoksista.

Selvitimme varhaiskasvattajien näkemyksiä laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen avulla. Kysymykset haastattelurunkoon muodostuivat tutkimuskysymyksen pohjalta ja siitä, mitä halusimme saada selville koronaviruksen tuomista muutoksista varhaiskasvatukseen. Näin jälkikäteen olemme huomanneet, että haastattelukysymyksiä olisi pitänyt tarkentaa, jotta jokainen haastateltava olisi ymmärtänyt kysymykset samalla tavalla, ilman meidän myöhemmin esittämiä tarkentavia kysymyksiä.

Käytimme opinnäytetyössämme puolistrukturoitua haastattelua kvalitatiivisin menetelmin, sillä halusimme varhaiskasvattajien yksityiskohtaisia näkemyksiä opinnäytetyön aiheesta. Toimitimme kysymykset haastateltaville etukäteen, jotta kysymyksiä pystyttiin pohtia etukäteen. Tällaisella menettelyllä varmistimme, että saamme mahdollisimman laajoja ja monipuolisia vastauksia haastattelukysymyksiimme ja näin ollen myös luotettavampaa materiaalia analysoitavaksi.

Onnistuimme mielestämme saavuttamaan opinnäytetyömme tavoitteet hyvin. Saimme haastatteluista riittävästi aineistoa, josta pystyimme analysoimaan tutkimustuloksia. Haastatteluaineistosta saimme monipuolisesti varhaiskasvattajien näkemyksiä pandemian tuomista muutoksista päiväkodin arjessa.

Haastatteluiden perusteella koronaviruspandemia ei ollut merkittävästi vaikuttanut päiväkodin arjen rutiineihin. Vaikka rutiinit olivat pysyneet pääosin samanlaisina kuin ennen viruspandemiaa, niin arkisiin asioihin, kuten käsihygieniaan, oli kiinnitetty tarkempaa huomiota.

Koronaviruspandemia on koko yhteiskunnalle uusi aihe, eikä siitä tiedetä vielä paljoa. Aiempaa tutkimustietoa aiheesta ei myöskään ole ja tästä syystä teorian etsiminen opinnäytetyötä varten tuntui hieman haastavalta.

Meille heräsi haastattelujen kautta kysymys siitä, miksi varhaiskasvatuksessa ei olla otettu kasvosuojuksia käyttöön. Suurimmalla osalla sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista on ollut käytössään kasvosuojukset. Päiväkodissakin esimerkiksi keittiön henkilökunta on käyttänyt maskeja, mutta ei varhaiskasvatuksen ammattilaiset.

Pohdimme myös sitä, oliko siitä hyötyä vai haittaa pidemmän päälle lapselle, että pienestäkin aivastuksesta lapsi on lähetty kotiin. Toisaalta on todella tärkeää puuttua varhaisesti pieneenkin riskiin siitä, jos lapsella on koronavirustartunta. Haastatteluissa kuitenkin kerrottiin, että yleisesti sairastelevuus on vähentynyt suhteessa aikaan ennen koronavirusepidemiaa. Pohdimmekin voiko tällä olla vaikutuksia immuniteetin muodostumiseen lievempien tartuntatautien osalta.

Koemme, että lasten osallisuuden tunne on tärkeä lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja pohdimmekin, kärsiikö lasten osallisuus koronaviruksen aiheuttamista muutoksista. Tätä olisi mielenkiintoista jatkossa selvittää toisenlaisin tutkimusmenetelmin.

Toivoisimme, että opinnäytetyöllämme olemme saaneet varhaiskasvattajat huomaamaan koronapandemian tuomia positiivisia muutoksia arjen toimintaan, jotta niitä voidaan hyödyntää ja myös tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Lähteet

Aamulehden työryhmä 2020. Tällainen oli kulunut koronakuukausi: Virus levisi kaikkialle, Italiassa kuoli lähes 5 500 ihmistä ja Suomessa alkoivat poikkeusolot. Saatavana osoitteessa: <https://www.aamulehti.fi/a/79c2c1eb-ee1a-4646-98dbe85f0940d95a>.Luettu 18.10.2020.

Alila, Kirsi & Parrila, Sanna 2011. Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa. Katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006-2010. Oulu 2011: Uniprint Oulu.

Alma Median työryhmä 2020. Wuhanin mysteeristä tuhansia ihmisiä tappaneeksi pandemiaksi – näin koronavirus valloitti maailman. Koronavirustartuntoja on todettu maailmassa jo yli 142 000. Saatavana osoitteessa: <https://www.satakunnankansa.fi/a/86e3ec22-710f-4e7d-be94-9a2d4ef399a7>. Luettu 25.10.2020.

Anttila, Minna 2020. Varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuuden väliaikaiset rajoitukset 13.5.2020 saakka. Saatavana osoitteessa: https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2020/varhaiskasvatuksen-opetuksen-ja-koulutuksen-jarjestamis velvollisuuden. Luettu 18.10.2020.

Anttila, Veli-Jukka 2020. Uusi koronavirus (COVID-19). Uuden koronaviruksen aiheuttama epidemia. Saatavana osoitteessa: <https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01257>. Luettu 18.10.2020.

Cori, Anne; Dorigatti, Ilaria; Fergusson, Neil. M; Natsuko Imai & Steven Riley 2020. Report 1: Estimating the potential total number of novel Coronavirus cases in Wuhan City, China. Tutkimusartikkeli. Imperial College London -Yliopisto 17.1.2020.Saatavana osoitteessa: <https://www.imperial.ac.uk/media/imperialcollege/medicine/mrc-gida/2020-01-17-COVID19-Report-1.pdf>. Luettu 22.10.2020.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen, Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Grönholm Pauliina; Hakkarainen, Kaisa, Hiilamo; Elli-Alina; Niskakangas, Tuomas; Vainio, Sara & Viljamaa Anne 2020. Tartunta varmistui koronavirukseksi Suomessa – Tämä tapauksesta tiedetään nyt. Helsingin Sanomat. 28.1.2020. Päivitetty 29.1. 21:40. Saatavana osoitteessa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006387778.html.> Luettu 28.10.2020.

Helenius, Aili & Korhonen, Riitta 2008. Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy.

Helsingin Yliopisto 2020. COVID-19/Ohje. Päivitetty 17.4.2020. Saatavana osoitteessa: <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/covid-19/ohje.> Luettu 16.10.2020.

Hujala, Riitta & Turja, Leena 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Huovinen, Pentti & Ziegler, Thedi 2011. Influenssa. Pandemian päiväkirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Jyväskylän yliopisto 2015. Laadullinen tutkimus. Saatavana osoitteessa: < https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Luettu 20.10.2020.

Kerttula, Anu 2020. Wuhanin koronavirus: Tauti voi levitä ihmisestä toiseen, myös terveydenhuollon henkilöstöä sairastunut. Yle. 20.1.2020 klo 18:47. Päivitetty: 20.1.2020 klo 20.10. Saatavana osoitteessa: <https://yle.fi/uutiset/3-11167446>. Luettu 15.9.2020.

Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Konttinen, Matti 2020. Kysyimme asiantuntijoilta, olemmeko nyt koronan toisessa aallossa – virologilta kova näkemys: Rajoituksista ollaan irti vasta ensi syksynä. 3.10.2020. Saatavana osoitteessa: <https://yle.fi/uutiset/3-11571182>. Luettu 25.10.2020.

Linnanmäki, Eila 2006. Historian influenssapandemiat. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. Saatavana osoitteessa: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90766/duo95933.pdf?sequence=1&isAllo wed=y>. Luettu 19.9.2020.

OAJ 2019. Varhaiskasvatuksen opettajia koskevat työaikamääräykset. Saatavana osoitteessa: < https://www.oaj.fi/globalassets/julkaisut/2019/vaka-tyoaika-esite_1_2019.pdf> Luettu 20.10.2020.

Opetushallitus 2018: Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet. Saatavana osoitteessa < https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf>. Luettu 19.9.2020.

Pesonen, Heidi & Sainio, Sari 2020. Suomessa todettiin kolmas koronavirustartunta – altistuneita selvitetään. Aamulehti. Julkaistu: 28.2.2020. Päivitetty. 28.2.2020 20.37. Saatavana osoitteessa: <https://www.aamulehti.fi/a/24712aef-fb08-445f-b40f-63c92703637f>. Luettu 22.10.2020.

Puttonen, Mika 2020. Pfizerin rokote antaa yli 90-prosenttisen suojan korona-virus-taudilta, kertovat alustavat tulokset – THL:n Nohynek pitää uutista ”äärimmäisen hyvänä”. Suomi hankkii koronarokotteensa osana Euroopan unionin yhteishankintaa, ja EU on

tehnyt osto-oikeussopimuksen Pfizerin rokotteesta. Julkaistu 9.11.2020. Saatavana osoitteesta: <https://www.hs.fi/tiede/art-2000007608999.html>. Luettu 9.11.2020.

Raittila, Raija 2011. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristö on lapsen arkea. Teoksesta: Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa Katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006-2010. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.

Riekkinen, Anniina 2015. Päiväkodin arki tutuksi -Opas päivähoidon aloituksen tukena. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Turun ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/102969/Riekkinen_Anniina.pdf?sequence=1>. Luettu 20.9.2020.

Tampereen Yliopisto 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto: KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Saatavana osoitteessa: < https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>. Luettu 9.11.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Influenssarokote. Päivitetty 20.10.2020. Saatavana osoitteesta: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-ao/influenssarokote>. Luettu 20.10.2020.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Koronavirukset. Päivitetty 8.7.2020. Saatavana osoitteesta: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirukset>. Luettu 18.10.2020.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Saatavana osoitteessa: < https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Luettu 23.10.2020.

Tähtinen, Nita 2017. Pienryhmätoiminnan toteuttaminen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyö. Helsinki: Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: < https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/124396/Nita_Tahtinen.pdf?sequence=1&isAllowed=y >. Luettu 16.10.2020.

Vainio, Ani 2020. Saariselällä perheensä kanssa lomaillut nainen oli viety ambulanssilla sairaalaan, koronavirus nosti kovan kuumeen. Infektiotautien torjuntayksikkö selvittää naisen liikkeitä, jotta altistuneet löydetään. Julkaistu 29.1.2020. Päivitetty 29.1.2020. Saatavana osoitteessa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006388822.html. > Luettu 23.10.2020.

Valmiuslaki 2011/1552. Annettu Helsingissä 29.12.2011. Saatavana ositteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>. Luettu 15.10.2020.

Valtioneuvosto 2020. Valmiuslain mukaisten toimintavalmiuksien käytöstä luovutaan – poikkeusolot päättyvät tiistaina 16. kesäkuuta. Saatavana osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-mukaisten-toimivaltuuksienkaytosta-luovutaan-poikkeusolot-paattyvat-tiistaina-16-kesakuuta>. Luettu 20.10.2020.

Valtioneuvosto 2020. Valtioneuvoston linjaukset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen, korkeakoulutuksen, vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen järjestäjille koronavirustartuntojen leviämisen hidastamiseksi. Saatavana osoitteessa: < https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/valtioneuvoston-linjaus-suosituksista-varhaiskasvatuksen-esiopetuksenperusopetuksen-lukio-ja-ammatillisen-koulutuksen-korkeakoulutuksen-vapaan-sivist>. Luettu 21.9.2020.

Varhaiskasvatuslaki 2018/540. Annettu Helsingissä 13.7.2018. Saatavana osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=varhaiskasvatuslaki>. Luettu 19.9.2020.

WHO 2020. WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. Päivitetty 9.11.2020. Saatavana osoitteesta: <https://covid19.who.int/>. Luettu 9.11.2020.

Haastattelukysymykset

1.Taustatiedot

•Kuinka kauan olet työskennellyt varhaiskasvatuksessa ja mikä on ammattinimikkeesi?

•Minkä ikäisten ryhmässä työskentelet?

2. Vaikutukset itseesi

• Millaisia ajatuksia koronavirus sinussa herättää?

• Millaisia tuntemuksia valmiuslain voimaantulo herätti sinussa?

• Mitkä asiat auttoivat sinua jaksamaan arjessa valmiuslain aikana?

3. Koronan alkuvaihe ja valmiuslain aika

•Millaisia vaikutuksia koronalla oli omaan toimintaasi keväällä 2020?

•Millaisia vaikutuksia koronalla oli päiväkotisi toimintaan ja toiminnan suunnitteluun?

•Millaisia vaikutuksia koronalla oli lapsiin, lapsiryhmään ja sen toimintaan?

•Miten yhteistyö ja tiedotus vanhempien/ huoltajien kanssa sujui?

•Miten julkisten- ja muiden palveluiden sulkeminen/muutokset näkyivät päiväkotisi arjessa?

•Millaisia erityisjärjestelyitä päiväkotiryhmässäsi tehtiin?

•Kuinka koronavirusepidemia vaikutti omiin työtehtäviisi?

•Muuttuiko ryhmäsi koko? Jos muuttui niin miten ja miksi?

4. Toiminnan palautuminen valmiuslain jälkeen ja syystoimintakauden alkaessa?

•Onko epidemia tuonut mielestäsi jotain positiivista päiväkodin arkeen tai toimintaympäristöön? Mitä?

•Entä negatiivista? Mitä?

•Miten koet koronaviruksen vaikuttavan syksyn toimintaan päiväkodissa?

•Entä tulevaisuudessa?

Suostumuslomake

Olen lukenut saamani erillisen tiedotteen haastattelusta ja sen tarkemmasta sisällöstä. Tiedän, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja että minulla on oikeus kieltäytyä haastatteluun osallistumisesta ja myöhemmin halutessani myös syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimus tai peruuttaa suostumukseni. Jos päätän peruuttaa suostumukseni tai osallistumiseni haastatteluun keskeytyy jostain muusta syystä, keskeyttämiseen mennessä kerättyjä tietoja käytetään osana haastatteluaineistoa. Tiedän, että minusta kerättyjä henkilötietoja käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä luovuteta ulkopuolisille. Henkilötietojani saa säilyttää tutkimuksen ajan ja ne hävitetään haastattelun valmistuttua.

Olen tietoinen siitä, että haastattelut tallennetaan nauhoittamalla ja/tai kirjallisesti ja nauhoitteita/tiedostoja säilytetään opinnäytetyön valmistumiseen saakka. Haastattelun valmistuttua nauhoitteet hävitetään. Mikäli haluan peruuttaa tai keskeyttää haastatteluun osallistumisen, olen pikimmiten yhteydessä opinnäytetyön tekijöihin. Yhteystiedot löytyvät tämän lomakkeen lopusta. Suostun osallistumaan opinnäytetyöhön liittyvään haastatteluun:

Kyllä ___

Ei ___

Aika ja paikka_____

Tutkittavan nimi ja nimenselvennys_____

Suostumuksen vastaanottajan (tutkimuksesta vastaavan) allekirjoitus ja nimenselvennys_____

Opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot: